

Harmaa on sävykäs elämän taustaväri

Rehtori Petri Järveläisen mielestä herännäisyys voi olla räväkässä nykymenossa vastavoima.

HELENA KANTANEN

Rehtori **Petri Järveläinen** (43) ajatteli joskus, että herännäisyudessa pitäisi olla linjaa ja liikettä. Sittemmin hän on myöntänyt, että seuraliike on hyvä sellaisenaan.

–Hengellisessä elämässä ei voi olla tavoitteenasettelua, ei laatumittaria, ei kehitystyötä, ei jatkuvaa seuranta. Ehkä on hyvä, että on yksi sellainen taho, joka on tällä tavalla epä-sankarillinen, jossa ei ole mitään tehokkuuskorostusta.

–Se saa seisoa tumput suorana ajan aalloilla ja sellaisena se kyseenalais-taa ympäristönsä.

Järveläinen näkee, ettei körttiliike ahdistele kirkkoa uudistumaan eikä toisaalta pysymään paikoillaan.

–Herännäisyudessa ei ole sitten **Wilhelmi Malminvaaran** aikojen juurikaan vedetty aatteellisia linjoja. Kirkollisessa ajankoh-taistakeskustelussa ei esiinny eikä hyppää silmille jokin erityinen körttikanta. –Kirkko voisi sitä tarvitaakin, Järveläinen naurahtaa, mutta eivät körttiläiset ole sellaisia profiilikristillisyyden ihmisiä.

Suomessa miljoona ihmistä elää herätysliikkeiden vaikutuksen alaisena. Puolet heistä kuuluu herätysliikkeisiin ja toinen puoli sanoo saaneensa niistä vaikutteita.

Körteissä Järveläinen näkee kolme pääryhmää.

Sitoutunut ydinjoukko kuuluu Herättäjä-Yhdistykseen ja tilaa *Hengellistä Kuukauslehteä*. Heitä on noin 6 000. Eniten tätä väkeä on Lapuan ja Kuopion hiippakunnissa, missä herännäisyys värittää vahvasti seurakuntien elämää.

Toinen merkittävä vaikuttajaryhmä on ”lähinnäkörttiläiset”, 70 prosenttia kirkkoherroista.

–Kun seurakuntien johtavat viranhaltijat saavat

ajattelunsa taustan herännäisyyden perinteestä niin se antaa liikkeelle valtaherätysliikkeen luonteen, Järveläinen määrittelee.

Hän arvelee, että herännäisyyden asema seurakunnissa on vahva siksi, että liikkeen piirissä ei ole ollut voimakkaita hengellisiä irtiottoja pitkiin aikoihin.

Kolmas ryhmä on ihmiset, joille herännäisyys on elämän taustaväri. Näitä ihmisiä on paljon kirjailijoissa, muusikoissa, yrityksissä, politiikassa.

–Herännäisyyden vaikutuspiirissä on tavalla tai toisella 100 000–200 000 suomalaista, Järveläinen arvioi. Liike on merkittävä kulttuuritekijä, varsinkin harmaa eminenssi.

Järveläisen mielestä herännäisyys tarjoaa harmaan estetiikkaa.

–Herännäisyys ei ole mustavalkoinen perusväriltään, vaan harmaa –mustan ja valkoisen välissä olevat sävyt, joita on yli 200.

Ihmisen henkiselle rakentumiselle on tärkeää, että oppii näkemään erilaisia sävyjä, Järveläinen jatkaa.

–Se on vähän samanlainen asia kuin harmaantuneet ladot ja riihet suomalaisella maaseudulla – kuka-

” *Olemme etäänntyneet siitä kokemuksesta että me olemme kirkko, me, jotka olemme sen jäseniä.*

kapa sitä voisi vastustaa! Harmauteen liittyy arvokkuutta mutta samalla haurautta.

Räväkässä nykymenossa herännäisyys voi olla vastavoima, sopiihan harmaa kaiken kanssa.

–Varmasti herännäispe-rinteen näkökulmasta on tietty hankaus siinä, että hengellinen elämä on saamassa viihteellisiä piirteitä. Niiden nielaiseminen siinä värimaailmassa ei ole ongelmatonta.

Bisneskielen käyttö kirkossa saa Järveläiseltä tuomion.

–Nenästä vedettyjen ihmisten puheita ympäristössä, johon ne eivät kuulu! Olen kastettu kirkon jäsen enkä mikään asiakas. Silloin olen asiakas, kun menen ostamaan makkaraa, Järveläinen tuhahtaa.

Petri Järveläinen antaa huutia kirkkoon pesiytyneelle asiakkuusajattelulle. Tuotteistamisesta ja markkinoinnista puhuminen on hänen mielestään osaamishölytystä, joka ei hengelliseen elämään istu.

Asiakkuusajattelu tarkoittaa, että seurakuntien työntekijät tuottavat palveluita seurakuntalaisille.

Toinen uusi ajatus kirkosta on, että kirkko on joku yhteiskunnallinen organisaatio Helsingissä.

–Olemme etäänntyneet siitä kokemuksesta että me olemme kirkko, me, jotka olemme sen jäseniä. Luther ei suosi termiä kirkko vaan termiä seurakunta, Järveläinen muistuttaa.

Portaanpäässä herännäisyys näkyy toiminnan tyyliässä ja perinteissä. 1920–60-luvuilla opistossa käytettiin körttipukua ja päivät jäsenyivät hartaustilaisuuksien ympärille luostarin tapaan.

Opisto kulkee vastavirtaan koulutuspolitiikassa, jonka mittareita ovat tuotannollisuus, tehokkuus ja vaikuttavuus. Sen tehtävä on sivistyksen toteuttaminen.

–Sivistys määrittellen ihmisen käsitykseksi maailmasta ja kyvyksi elää siinä. Tämän tyyppinen sivistys ei ole muotiasia. Me emme halua nähdä koulutusta osana tuotantorakennetta, Järveläinen sanoo.

Kristillisen opiston ei tarvitse arvokeskustelua käydä. Siellä ei lähde liikkeelle arvoista vaan armosta.

Petri Järveläinen

■ Teologian tohtori Petri Järveläinen tutustui herännäisyyteen Aholansaaren rippikoulussa vuonna 1980.

■ Hän on toiminut yhdeksän vuotta Portaanpään kristillisen opiston rehtorina.

■ Sitä ennen hän työskenteli kymmenen vuotta tutkijana Helsingin yliopistossa. Järveläinen on myös Jyväskylän yliopiston filosofian dosentti.

Portaanpään kristillinen opisto

■ Sijaitsee Lapinlahdella.

■ Siellä voi hankkia ammatti- tai ylioppilastutkinnon, vahvistaa jatko-opintomahdollisuuksia ja tutustua työelämään tai oppoutua taiteen tekemiseen niin perus- kuin korkeakoulutasollakin.

■ Vuonna 1923 toimintansa aloittanut opisto on yksi Suomen suurimmista kansanopistoista.

■ Lue lisää: www.portaanpaa.fi